

כמה מילים על... 2... חופש ובלגן

"הגן נראה מבולגן" ... "למה הכל מפוזר על הרצפה" ... "החצר נראית זוועה" ... הערות כאלו ואחרות נשמעות לא פעם בתחילת השנה ומעלות צורך להרחיב רק בכמה מילים על סוגייה מאד משמעותית ב"שפה" הגנית ובתפיסת העולם הפדגוגית שלנו.

בראש ובראשונה הגן עבורנו ועבור הילד הוא בית ואנו שואפות שכך הוא יהיה גם עבורכם. עם זאת, לעיתים קיים פער בין מה שאנו מנסות לייצר לבין מה שנתפס (אסתטית או אנרגטית) בעיני חלק מכם כסדר או לחילופין "כבלגן". אנחנו מאמינות שחופש הוא הדרך הנכונה והראויה לטפח ילד עצמאי, סקרן, מחובר לעצמו, ובעל תחושת ערך ומסוגלות. במובן זה אנו בגישה של אפשרות וטיפוח חופש בחירה.

כדי לאפשר זאת יש ליצור סביבה בעלת גירויים רבים המאפשרת הזדמנויות ומעודדת סקרנות. (ישנן גישות שתומכות דווקא בצמצום וגם זה בסדר כמובן). ברור לגמרי שבתחילה הגירויים והשפע יוצרים הרבה מאד התלהבות ותאבון ו"המחיר" של זה הוא שעדיין אין לילדים יכולת "לנהל" את השפע הזה באופן מיטבי. הם עוברים מדבר לדבר ולא ממצים את החוויה. חלקם שופכים עדיין, חלקם קורעים או שוברים, לעיתים רבים זה עם זה או מתעמתים... הכל מאד בתולי וראשוני.

מתוך הסיטואציות שנוצרות דרך המשחק החופשי נוצרות הזדמנויות ללמידת כישורי חיים, יכולת בחירה, חיברות, גבולות ועוד. ברור מאליו שבתחילה יש קושי גדול ללמוד לאסוף ולסדר, להפנים וללמוד כללי התנהגות וסדר. הלמידה מתרחשת בהדרגה, וכל אחד מהילדים סופג ומשתלב בהתאם לפניות שלו וליכולות שלו כרגע.

זהו תהליך אישי וקבוצתי והוא נרקם מתוך הרבה מאד כבוד והקשבה לצורך של הילדים בגיל הזה. ליכולות שלהם לפתח משחק חופשי וסוציו דרמטי. ומתוך תפיסה שהחופש הזה נחוץ, והוא מצמיח ומעצים. מבחינתנו זה אינו כאוס ולא בלגן, זה משחק עם תהליכי למידה מלאת משמעות עבור הילדים ולא לחינם נקרא "משחק חופשי".

סוג משחק זה לחלוטין אינו יכול להיקרא: "הילדים לא עושים כלום" יש בו למידה ועשייה רבה.

(נכון שהמחיר הוא שעבודת סידור הגן מאד מתישה וסזיפית גם עבורנו, הצוות. ואף על פי כן איננו מוותרות על הדרך הערכית המטפחת משחק ובחירה).

גם בחצר מתנהל משחק מהנה ומרגש באותה מתכונת ואותה גישה. יש לילדים מגוון גדול מאד של חפצים לבנייה ולמשחק סוציודרמטי בחצר והם פעילים במרחבים השונים (נדנדות, מגלשה, סככה משחקי חול, מכוניות, בנייה ותנועה חופשית במרחב). הפעילות שלהם מאפשרת טיפוח קשרים חברתיים שונים מאלו שמתקיימים בתוך הגן, וכמובן הרבה מאד פעילות מוטוריקה גסה, גיוון תחושתני ואימון בוויסות חושי החושים מאד בגיל זה.

העצים, העננים, החרקים, הציפורים והאדמה מזמנים התבוננות וחקר והילדים מקשיבים, בודקים ועוקבים אחר הטבע שסביבם. כולנו כמובן גם נהנים בחצר מעוגות חול משובחות מעשה ידי הבשלנים הקטנים.